

KIYI YASASI

Bayındırlık ve İskan Bakanlığının TMMÖB'ye 313-1992 günü gönderdiği ve Odamıza da 13.44992 günü ulaşan, 3621 sayılı Kıyı Yasası konusundaki düzenlemelere ilişkin Odamızın görüşlerini İsteyen yazıya, 24.4.1992 günü yanıt verilmiştir.

Kıyı Yasası ile ilgili Bayındırlık ve İskan Bakanlığına verilen Odamız görüşünü içeren yazıyı üyelerimizin bilgilenmesi amacıyla yayınlıyoruz;

BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞINA ANKARA

İlgi: 31.03.1992 tarih ve 8,090,TAH,0, 15,00,06.5192 sayılı yazınız.

3621 Sayılı Kıyı Kanunu'nun sahil şeridinin derinliğini belirleyen 4. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi, aynı maddenin son fıkrası ve 17. maddesi, Anayasa Mahkemesinin 18.09*1991 tarih ve Esas 1990/23, Karar 1991/29 sayılı karar ile iptal edilmiştir, 4. maddenin 1. fıkrasının (b) ve (c) bendleri Anayasaya aykırı bulunmadığı İçin iptal edilmemiştir. Uygulama İmar planı bulunmayan yerleşik alanlarda sahil şeridinin derinliği 50 metre, İskan dışı alanlarda ise 100 metre olması yeterli görülmüştür. Öte yandan çevre düzeni ve/veya nazım imar planı olup olmaması da sahil şeridi derinliğini etkilemektedir.

Esasen sahil şeridi derinliğini değişik coğrafik ve jeolojik özellikler gösteren her yerde farklı düşünmek gerekmektedir. Yani arazinin jeolojik, topoğrafik ve jeomorfolojik özelliklerinin ve iklim faktörünün sahil şeridinin derinliğinin belirlenmesindeki önemi çoktur. Örneğin, Karadeniz Bölgesi gibi denizden itibaren topografyanın birden yükseldiği ve kam yönünde yerleşime olanak sağlayan arazilerin çok sınırlı olduğu bölgelerde sahil şeridi derinliğinin 50-100 metre olması demek, yerleşim yerlerini dağın yamacına veya tepesine kurmak demektir ki bu da he-

yelan olasılığı yüksek olan bu bölge için tehlikelidir ve ekonomik yönden de maliyeti artırmak demektir. Aynı bölgenin "Alçak" ve "yüksek" kıyı özelliği gösteren kesimlerinde de sahil şeridi derinliğini farklı düşünmek gerekmektedir. Şöyle ki: Alçak kıyı özelliği gösteren, denizin ve rüzgarın etkisine açık kumlarda genişliği 1,000 m.ye varan kumsal alanlar (Antalya Kumluca'da olduğu gibi) oluşmakta, kıyı tanımına giren bu alanların kültür arazisi ile olan sınırı kıyı-kenar çizgisi olarak tespit edilmektedir. Yüksek kıyı özelliği gösteren falez ve şevli kıyılarda ise kıyı kenar çizgisi, şev veya falezin üzerinden geçirilmekte, dolayısıyla kıyı kenar çizgisinin denize mesafesi yatay olarak sıfır olmaktadır, Şev üzerinden karaya doğru alınan sahil şeridi derinliği ile geniş kumsal alanlardan itibaren alınan sahil şeridi derinliği aynı olmamalıdır.

Anayasanın 43. maddesine göre, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan kıyıları, özel mülkiyete konu olamazlar. Doğasına uygun olarak, genellik, eşitlik ve serbestlik ilkeleri gereği herkesin ortak kullanımına açık bulunmalıdırlar. Kıyıları doğal olarak, deniz, göl ve akarsuların devamı durumunda bulduklarından bunlardan yararlanma, ancak, kıyının herkese açık olması ile olanak kazanabilecektir. Kıyıların, doğal olarak uzunlamasına ve derinlemesine iki boyutu vardır. Kıyıları; deniz ve göllerde, taşkın durumlar da gözönüne alınarak suların kara yönünde en çok ilerlediği anda belirlediği kıyı çizgisi ile bu çizginin devamında kıyı hareketlerinin oluşturduğu kumluk, çakıllık, taşlık, kayalık, sazlık ve bataklık kesimin kara yönünden doğal sınır çizgisi, başka bir deyişle kültür arazisinin başladığı çizgi arasında kalan alanlardır.

Bu anayasal gerekçe nedeniyle; sahil şeridlerinin, denizden ve güneşten yararlanmaya elverişli ve kıyı koşullarını taşıyan bir alanı izleyen, ayrıca, kişilerin sağlık, temiz hava ve dinlence gereksinimlerini karşılayacak toplumun yararlanmasına açık kimi tesislerin yapımına ve yeterli bir sahil yolu geçirilmesine olanak veren bir derinliği içermesi ve bu yerlerden yararlanmada önceliğin kamuya verilmesinin sağlanması

gerekmektedir, Bu nedenle; topografik olarak düzlük olan veya alçak kıyılarda (kumsallı kıyı)* sahil şeridinin kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak, kumsalın gerisine doğru en az 100 metre genişliğindeki bir alanı belirtmesi gerekmektedir. Yarı veya yüksek kıyılarda ise sahil çizgisinden kara yönünde en az 50 metre sahil derinliğinin olması lazımdır,

Tüm yapılaşma bu sahil şeridi derinliklerinin gerisinde kalmalıdır. Akarsuların denize kavuştuğu alanlarda, arazinin jeolojik yapısına bağlı olarak taşkın su seviyesi gözetilerek sahil şeridi derinliğinin belirlenmesi gereklidir. Ayrıca, fazla dalgalı, fırtınalı alçak kıyılarda da fırtına sahil çizgisi (en yüksek su seviyesi sahil çizgisi kabul edilmesi) gözönüne alınarak kıyı derinliği belirlenmelidir. Dik yarı yüksek kıyılarda, kıyıların jeolojik özelliklerine bağlı olarak kıyı duraylılığı hesaplanmalı (zemin etüdü ve şev duraylılığı hesapları gibi mühendislik jeolojisi yöntemleri ile) ve yapılaşma bu duraylılık sınırının dışında düşünülmelidir. Alçak kıyılarda, alüvyon düzlüğü ve kıyı ovası varsa, İmar planından önce zemin duraylılığının (zemin oturması problemi olabilir) dikkate alınması gereklidir.

18.01.1975'de yürürlüğe giren ve 27.11.1984'de 3086 sayılı Kıyı Kanununun kabulü ile yürürlükten kaldırılan 6785/1605 sayılı İmar Kanununun Ek 7 ve Ek 8 maddelerine ilişkin yönetmeliğin 1.07 maddesinde ".....kıyının 30 m.den dar olduğu yerlerde ülke nivelman ağına göre saptanmış sıfır kotlu doğal eşyükselti eğrisinden kara yönünde en az 30 m, içinde hiç bir yapı, yada duvar, çit, parmaklık» tel örgü, hendek» kazık vb. engeller yapılamaz" şeklinde belirtilmişti. Oysa 1984'den bu yana kıyı ile ilgili çıkartılan yasa ve yönetmelikte bu cümleye yer verilmemiş, dik kıyılarda "dar kıyı** tanımı getirilerek, sahil şeridi derinliği denize, nehre ve göle sıfır mesafeden alınmaya başlanmış ve yapılar kıyıya yaklaştırılmıştır. Sahil şeridinin düzenlenmesinde bu konu da gündeme getirilmelidir.

Tüm bu düzenlemelerin, bir kanun ve buna bağlı yönetmeliklerle belirlenmesi ve bunların uygulamalarında özellikle jeolojik etüd şartı konulması ülke ekonomisi açısından çok gereklidir.

Arz olunur.

İLLER BANKASI İZMİR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNE UYARI

İller Bankası Genel Müdürlüğü'nün 1,8,1989 tarih ve 1989/64 sayılı genelgesinde " mevzi imar planlarına esas jeolojik etüd raporları, tescil belgeli jeoloji büroları tarafından hazırlanıp Jeoloji Mühendisleri Odası'nca tastik olunduktan sonra kabul edilir" biçiminde bir açıklama yer almaktaydı. Bu genelgeye karşın, Eler Bankası İzmir Bölge Müdürlüğü'nde raporların JMO tarafından onaylanmadan kabulü doğrultusunda çeşitli uygulamaların varlığı bildirilmişti. Bunun üzerine JMO Yönetim Kurulu, 24 Şubat 1992 tarihinde durumu İller Bankası Genel Müdürlüğüne ilettili, İller Bankası Genel Müdürlüğü'nden 27 Şubat 1992 tarihiyle gelen yazıda, İzmir Bölge Müdürlüğü'nün genelgeye uyulması için uyarıldığı, belirtilmektedir, JMO, yetkililere konuyla ilgili duyarlılıklarından dolayı, teşekkür etmektedir.

İller Bankası Genel Müdürlüğünden Jeoloji Mühendisleri Odasına gelen yazı aşağıdadır:

İLLER BANKASI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sermayesi : 600.000.000.000 - Tİ YÖNETİM MERKEZİ : ANKARA
ADRES : Atıfın Bulvarı No: 21 Posta Kot No: (06051) ANKARA
TELEGRAF ADRESİ : İLBANK - ANKARA
TELEKS : 42 723 genel tr - 42 724 ilba tr
TELEFAX : 312 29 89 - 310 71 59
SANTRAL : 310 31 41 (30 lba)

.....İL..... DAİRESİ BAŞKANLIĞI
..... MÜDÜRLÜĞÜ

ANKARA

DOŞYA NO :
SAYISI : B.09.2.İRG.0.12.00.10-1073
KONU : Özel jeolojik rapor taadiki

27.2.1992

25559
TALHOB
Jeoloji Mühendisleri Odası
P.K.507 - Kızılay
06424-Ankara

İlgi : 24.2.1992 gün ve 94-000 sayılı yazınız.

İlgi'deki yazınızda belirtmiş olduğunuz mevzii imar planlarına esas olacak özel jeolojik raporların taadikiyle ilgili konu Genel Müdürlüğümüze inceletmiş olup, 1.8.1989 tarih ve 1989/64 sayılı Bankamız genelgesine kesinlikle uyulması hususunda İzmir Bölge Müdürlüğümüz uyarılmıştır.

Bilgilerinizi rica ederiz.

Mahmut ERDEBİ
Genel Müdür Yrd.
İlhan GÜLGEÇ
İm.Pl.Da.Bşk.